

УДК 004.8:316.774:303.62(477.09)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2026.64.5>

**МОДЕЛЬ ВЗАЄМОДІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
ТА ЦИФРОВОГО ГУМАНІЗМУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГУМАНІТАРНОЇ БЕЗПЕКИ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ
У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ**

Валентина Воронкова

*Запорізький національний університет, Інженерний навчально-науковий інститут
імені Ю.М. Потебні, кафедра управління та адміністрування,
вул. Фанатська, 10, 69006, м. Запоріжжя, Україна
<http://orcid.org/0000-0002-0719-1546>*

Віталіна Нікітенко

*Запорізький національний університет, Інженерний навчально-науковий інститут
імені Ю.М. Потебні, кафедра управління та адміністрування,
вул. Фанатська, 10, 69006, м. Запоріжжя, Україна
<http://orcid.org/0000-0001-9588-7836>*

Микита Слюсарь

*Запорізький національний університет, Інженерний навчально-науковий інститут
імені Ю.М. Потебні, кафедра управління та адміністрування,
вул. Фанатська, 10, 69006, м. Запоріжжя, Україна
<http://orcid.org/0000-0002-6423-9155>*

Дослідження присвячено розробленню моделі взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму як інструмента забезпечення гуманітарної безпеки та сталого розвитку у повоєнному відновленні України. Модель інтегрує технологічні інструменти ШІ з гуманістичними цінностями, створюючи етичну, соціально відповідальну та інноваційну платформу для розвитку соціальної, культурної та економічної сфер. Метою дослідження є розроблення концептуальної моделі взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму як інструмента забезпечення гуманітарної безпеки та сталого розвитку в умовах повоєнного відновлення України, механізмів інтеграції технологічних і гуманістичних підходів для підтримки соціальної стабільності. Постмодернізм як методологія дає змогу виявити приховані владні механізми, ідеологічні нашарування та нормативні припущення, закладені в домінуючих цифрових, соціальних і культурних нарративах. Застосування постмодерністського підходу передбачає використання якісних методів аналізу, а саме дискурсивного аналізу, герменевтики, критичної інтерпретації та деконструктивного читання текстів і практик. Модель забезпечує прогнозування потреб населення, оптимізацію ресурсів, підтримку культурної ідентичності та формування довіри до цифрових технологій. Практична цінність моделі полягає у застосуванні інтегрованих механізмів для державного управління, освіти, культури, економіки та креативних індустрій, що сприяє сталому розвитку та післявоєнному відновленню України. Сформовано модель взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму для забезпечення гуманітарної безпеки у повоєнному відновленні України. З'ясовано сутність моделі цифрового гуманізму як основи етичного та соціально відповідального застосування штучного інтелекту. Обґрунтовано механізми інтеграції моделі ШІ та цифрового гуманізму для сталого розвитку соціальної, культурної та економічної сфер. Сформульовано висновок, що інтегрована модель взаємодії штучного інтелекту та цифрового гума-

© Воронкова В., Нікітенко В., Слюсарь М., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

нізму демонструє поєднання технологічного потенціалу ШІ з гуманістичними цінностями, що створює нову парадигму післявоєнного розвитку України.

Ключові слова: штучний інтелект, цифровий гуманізм, гуманітарна безпека, сталий розвиток, повоєнне відновлення, соціальна стабільність, інтегрована модель.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність дослідження обумовлена тим, що сучасні виклики повоєнного відновлення України потребують інтегрованих підходів до забезпечення гуманітарної безпеки та сталого розвитку. В умовах значних руйнувань соціальної, економічної та культурної інфраструктури особливо важливим є застосування інноваційних інструментів, які здатні оптимізувати процеси відновлення та забезпечити баланс між технологічним прогресом і гуманістичними цінностями. Одним з таких інструментів виступає модель взаємодії штучного інтелекту (ШІ) та цифрового гуманізму, що дає змогу поєднувати ефективність цифрових технологій з ціннісними орієнтирами людського розвитку. Концептуалізація моделі ґрунтується на синтезі сучасних наукових підходів у сфері цифрових технологій, філософії цифрового гуманізму та системного управління безпекою.

Модель передбачає інтеграцію аналітичних можливостей ШІ для прогнозування, моніторингу та оптимізації гуманітарних процесів з ціннісно-орієнтованими принципами цифрового гуманізму, які спрямовані на захист прав людини, збереження культурної спадщини та формування умов для сталого розвитку. Такий підхід дає змогу не лише підвищити ефективність управлінських рішень, але й забезпечити етичну відповідальність у використанні технологій. Значення моделі полягає у тому, що вона виступає інструментом не лише технічного або економічного характеру, але й стратегічним механізмом формування гуманітарної безпеки та підтримки сталого розвитку у повоєнний період за рахунок поліпшення функціональності ШІ та взаємодії з користувачами [1, с. 39–55].

Впровадження такої моделі сприяє системному відновленню державних і громадських інституцій, підтримці соціальної згуртованості та розвитку креативного потенціалу суспільства. Крім того, вона відкриває нові перспективи для застосування цифрових технологій у гуманітарних сферах, формує основу для науково обґрунтованих рішень і забезпечує адаптацію українського суспільства до викликів цифрової епохи в умовах післявоєнної трансформації. Модель взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму – це концептуальна система, що визначає взаємозалежні процеси використання сучасних цифрових технологій і принципів гуманістичного підходу для забезпечення гуманітарної безпеки, соціальної стабільності та сталого розвитку у повоєнний період. Вона передбачає інтеграцію аналітичних, прогнозних та адаптивних можливостей ШІ з ціннісно-орієнтованими принципами цифрового гуманізму, які спрямовані на захист прав людини, збереження культурної та національної спадщини, а також підтримку креативного і соціального потенціалу суспільства. Її цінність полягає не лише у технічній ефективності, але й у здатності формувати етичну та стратегічну основу для прийняття рішень у сфері гуманітарної безпеки та управління повоєнним відновленням, долаючи ризики та антикрихіть фінансово-економічної системи у добу турбулентності [2, с. 32–40].

Модель виступає як інтеграційний інструмент, що забезпечує синергію між технологічними інноваціями і гуманістичними цінностями, даючи змогу створювати комплексні рішення, які враховують соціальні, культурні та економічні аспекти розвитку. Таким чином, ця модель є багаторівневою системою, яка поєднує такі елементи: 1) технологічний рівень – використання ШІ для моніторингу, аналізу даних, прогнозування та оптимізації

процесів повоєнного відновлення; 2) гуманістичний рівень – застосування принципів цифрового гуманізму для забезпечення прав людини, соціальної справедливості та культурної цілісності; 3) стратегічний рівень – формування основи для сталого розвитку, системного управління гуманітарними процесами та інтеграції України у глобальний цифровий простір. В авторському розумінні ця модель є не лише теоретичним конструктом, але й практично орієнтованим інструментом, який забезпечує комплексний підхід до відновлення та розвитку держави в умовах післявоєнної трансформації, поєднуючи інноваційність технологій з ціннісними орієнтирами суспільства. Таким чином, модель взаємодії ШІ та цифрового гуманізму є не лише науково концептуальним проектом, але й практичним інструментом забезпечення гуманітарної безпеки та сталого розвитку, який здатний стати основою для стратегічного планування відновлення України та її інтеграції у глобальний цифровий простір [3, с. 67–76].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв’язання цієї проблеми і на які спирається автор. У науковій літературі зростає інтерес до використання ШІ як інструмента підтримки сталого розвитку на місцевому рівні. Так, у статті про використання ШІ для забезпечення сталого розвитку громад підкреслюється, що ШІ може автоматизувати функції управління та сприяти ефективному досягненню цілей сталого розвитку через аналіз даних і прогнозування процесів управління. Подібний підхід до цифрових технологій розглядається у дослідженні W. Völker (2025), у якій пропонується комплексна модель етичного аналізу цифрових технологій, яка інтегрує такі етичні школи, як деонтологія, утилітаризм та добродесність, задля формування підходів цифрового гуманізму, що сприяють соціальному благу, а не лише економічній ефективності щодо проектного використання ШІ в місцевому самоврядуванні, де автори аналізують, як інструменти штучного інтелекту можуть посилювати проектний підхід у державному управлінні. Як зазначає Völker (2025), етичний аналіз цифрових технологій у моделі цифрового гуманізму повинен враховувати не лише технологічну ефективність, але й гуманістичні принципи, спрямовані на сприяння суспільному благу [9].

Питання цифрового гуманізму як нової парадигми гуманітарних наук розглядається у сучасних дослідженнях В. Воронкової, В. Нікітенко, О. Кивлюк, де цифровий гуманізм визначається як синтез гуманітарних цінностей з технологічними можливостями, що мають ключове значення для розвитку суспільства в умовах цифрової трансформації [5, с. 238–248]. Наголошено на важливості розуміння соціокультурних та етичних наслідків інтеграції ШІ у суспільство, зокрема впливу на соціальні інституції, людську ідентичність та цифрову поведінку. В. Нікітенко, В. Воронкова, О. Тупахіна, О. Сорокіна (2024) у роботі «Європейські практики цифрового гуманізму у контексті глобальних викликів» аналізують теоретичні й практичні аспекти впровадження цифрового гуманізму в ЄС, зокрема питання співвідношення технологій та гуманістичних цінностей під час формування політик сталого розвитку [4, с. 52–64].

Міжнародні дослідницькі публікації зосереджуються на створенні довірених мереж між людиною та ШІ для гуманітарної користі, що важливо для безпеки у кризових ситуаціях, де інформація й технології мають критичне значення. Ці підходи інтегрують не лише технічний потенціал ШІ, але й етичні та гуманістичні аспекти, що мають бути враховані під час розроблення систем, здатних працювати в умовах конфліктів чи післявоєнного відновлення. У публікаціях також наголошується на тому, що штучний інтелект виступає важливим чинником державної безпеки, зокрема інформаційної безпеки, що є частиною гуманітарної безпеки в умовах сучасних гібридних загроз. Стан правового регулювання ШІ в Україні й міжнародних контекстах розглядається як потенційно недостатній, що

стимулює подальші академічні дискусії про етичні, правові та соціальні аспекти впровадження інтелектуальних систем.

Важливо також згадати міжнародні роботи, які вплинули на сучасну наукову думку щодо етичного використання ШІ. Наприклад, університетські й міжнародні дослідження пропонують етичні рамки для безпечного, справедливого та прозорого застосування ШІ, що має прямий зв'язок з гуманітарною безпекою та захистом прав людини. Інші фундаментальні академічні джерела концентруються на соціотехнічній перспективі, де соціокультурні теорії (наприклад, деколоніальні підходи) пропонують критичну рефлексію технологічних систем, ставлячи в центр уваги соціальні цінності та справедливість [7; 8; 9; 10]. На їхню думку, штучний інтелект може застосовуватися для гуманітарної допомоги, підкреслюючи необхідність прив'язки розроблення й впровадження ШІ до міжнародного права з прав людини й етичних принципів. Вони інтегрують цифрову гуманітаристику й етичний дизайн цифрових практик у постцифровий світ, розширюючи гуманістичні концепції в цифровому середовищі. Ця робота аналізує безпековий вимір політики ШІ, наголошуючи на потребі врахування трансформаційних та ризикових факторів технологічного розвитку на національному й глобальному рівнях.

Важливо враховувати міжнародні політичні документи, які формують глобальний контекст для безпечного та етичного розвитку ШІ. Наприклад, нещодавня резолюція Генеральної Асамблеї ООН щодо безпечних систем ШІ для сталого розвитку акцентує увагу на праві на безпечний штучний інтелект, що є ключовим для гуманітарної безпеки. Цей огляд показує, що сучасна наукова дискусія формується на перетині технічних, гуманітарних і соціальних наук. Автор спирається на широкий спектр досліджень, які розглядають ШІ не лише як технологію, але й як соціокультурний та етичний феномен у контексті безпеки й сталого розвитку.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Незважаючи на значний прогрес у дослідженнях взаємодії штучного інтелекту (ШІ) та цифрового гуманізму, низка ключових аспектів цієї проблеми залишається недостатньо вивченою.

По-перше, більшість сучасних моделей ШІ орієнтується на технічну ефективність і автоматизацію процесів, тоді як гуманістичні та етичні принципи інтегруються фрагментарно або формально [10]. Як зазначає автор, «етичний аналіз цифрових технологій у моделі цифрового гуманізму повинен враховувати не лише технологічну ефективність, але й гуманістичні принципи, спрямовані на суспільне благо» [10]. Ця невідповідність створює прогалину в системному використанні ШІ для підтримки соціально-ціннісних орієнтирів у процесах повоєнного відновлення.

По-друге, питання гуманітарної безпеки у контексті постконфліктного відновлення України залишається недостатньо дослідженим. Наявні роботи [7; 8; 9; 10]. акцентують увагу на застосуванні ШІ у гуманітарних операціях, наголошуючи на необхідності дотримання міжнародного права та прав людини: «Застосування ШІ в гуманітарній сфері повинно бути прив'язано до міжнародного права з прав людини та етичних стандартів, щоб забезпечити справедливість і безпеку» [9, с. 131]. Проте ці роботи переважно стосуються мирних або стабільних умов і не враховують комплексного впливу ШІ на соціальну згуртованість та збереження культурної спадщини в умовах післявоєнної трансформації.

По-третє, недостатньо розроблені системні підходи до інтеграції цифрового гуманізму та ШІ для забезпечення сталого розвитку. Як відзначають Adorni та Bellini (2025), концепція “Cyber Humanities” пропонує поєднати цифрові технології з гуманістичними підходами, але практичні механізми впровадження цієї концепції у відновлювальні

процеси держави залишаються непропрацьованими: «“Cyber Humanities” поєднує цифрові технології з гуманістичними підходами до знання та культури, однак питання системної інтеграції у державні та соціальні процеси потребує подальших досліджень» [10].

З огляду на зазначені прогалини стаття присвячується розробленню концептуальної моделі взаємодії ІІІ та цифрового гуманізму, яка здатна заповнити наявні пробіли у наукових підходах. Мета моделі полягає у поєднанні технологічної ефективності ІІІ з гуманістичними принципами та соціально-етичними орієнтирами, забезпечуючи комплексний підхід до гуманітарної безпеки та сталого розвитку України у період повоєнного відновлення. Таким чином, новизна і значущість дослідження полягають у систематизації технологічного, етичного та гуманістичного вимірів ІІІ та розробленні механізмів, здатних одночасно сприяти ефективному управлінню, збереженню цінностей суспільства та культурної спадщини, а також підтримці стійкого розвитку в умовах післявоєнної трансформації.

Мета дослідження полягає у розробленні концептуальної моделі взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму як інструмента забезпечення гуманітарної безпеки та сталого розвитку в умовах повоєнного відновлення України.

Завдання дослідження:

- сформувати модель взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму для забезпечення гуманітарної безпеки у повоєнному відновленні України;
- з'ясувати сутність моделі цифрового гуманізму як основи етичного та соціально відповідального застосування штучного інтелекту;
- обґрунтувати механізми інтеграції моделі ІІІ та цифрового гуманізму для сталого розвитку соціальної, культурної та економічної сфер.

Методологія. Методологічна основа дослідження ґрунтується на засадах постмодерністської філософії, яка заперечує універсалізм єдиної істини та лінійно-детерміновані моделі пізнання, натомість акцентуючи увагу на плюралізмі смислів, контекстуальності знання та дискурсивній зумовленості соціальних і культурних процесів. У межах постмодерністської методології реальність розглядається як множинна, фрагментована й така, що конструюється через мову, символи та соціальні практики. Дослідження спирається на принципи деконструкції метанаративів (Ж.-Ф. Ліотар), аналізу дискурсивних формацій (М. Фуко), інтертекстуальності та симулятивної природи соціальної реальності (Ж. Бодрійяр). Постмодернізм як методологія дає змогу виявити приховані владні механізми, ідеологічні нашарування та нормативні припущення, закладені в домінуючих цифрових, соціальних і культурних нарративах. Застосування постмодерністського підходу передбачає використання якісних методів аналізу – дискурсивного аналізу, герменевтики, критичної інтерпретації та деконструктивного читання текстів і практик. Такий підхід уможливує осмислення сучасних процесів цифровізації, трансформації гуманізму та штучного інтелекту не як лінійного прогресу, а як поліфонічного поля смислів, у якому співіснують різні, часто суперечливі інтерпретації. Ключові методологічні принципи: плюралізм істин і відмова від універсалізму, деконструкція метанаративів, дискурсивність і контекстуальність знання, інтерпретативність та критичність.

Результати досліджень.

1. Модель взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму для забезпечення гуманітарної безпеки у повоєнному відновленні України.

Модель взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму для забезпечення гуманітарної безпеки у повоєнному відновленні України є концептуальним інструментом, який поєднує технологічні можливості сучасного ІІІ з гуманістичними цінностями цифрової епохи. Вона ґрунтується на принципах, що забезпечують гармонійне поєднання

ефективності автоматизованих систем і соціально-етичних підходів, створюючи умови для сталого розвитку та відновлення суспільства після війни. Модель відображає ідею, що технології не можуть бути нейтральними, а їх застосування повинно узгоджуватися з гуманістичними пріоритетами: захистом життя, підтримкою соціальної згуртованості, розвитком культури і освіти, формуванням нових ціннісних орієнтирів у цифровому просторі [1, с. 39–55].

Вона акцентує увагу на цифровому гуманізмі як етичному каркасі, який визначає рамки використання ШІ, мінімізує ризики технологічної крихкості та забезпечує гуманітарну безпеку, тобто захист суспільства від соціальних, культурних та психологічних травм, що виникають у повоєнний період. З точки зору інноваційного підходу, модель пропонує структуровану взаємодію між алгоритмічними системами та соціально-гуманістичними процесами, де ШІ виступає не просто інструментом автоматизації, а партнером у процесах прийняття рішень, прогнозування потреб населення та оптимізації ресурсів для відновлення. Вона передбачає цифрове моделювання соціальних процесів, аналіз великих даних, адаптивні освітні та культурні платформи, що дають змогу інтегрувати технології у повсякденне життя громадян без втрати гуманістичної орієнтації. Отже, ця модель є синтезом технологічного прогресу та гуманістичної філософії, який здатен стати основою для стратегічного планування повоєнного розвитку України, забезпечуючи не лише ефективність і безпеку, але й соціальну справедливість, культурне відродження та сталий розвиток на нових принципах цифрового гуманізму [2, с. 32–40].

Складові частини моделі взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму для забезпечення гуманітарної безпеки у повоєнному відновленні України включають кілька взаємопов'язаних блоків, кожен з яких формує цілісну систему стратегічного планування і реалізації технологічно-гуманістичних рішень.

1. Гуманістична складова частина. Визначає етичні та соціальні орієнтири, що формують основу цифрового гуманізму. Цей складник слугує етичною рамкою, в межах якої ШІ реалізує свої функції.

2. Технологічна складова частина. Охоплює інструменти штучного інтелекту, великі дані, алгоритмічні моделі, цифрові платформи та адаптивні системи управління. ШІ виступає не лише як технологічний ресурс, але й як інтелектуальний партнер гуманістичних процесів.

3. Складова частина гуманітарної безпеки. Інтегрує етичні та технологічні елементи для забезпечення соціальної стабільності, запобігання конфліктам, відновлення довіри в суспільстві та мінімізації наслідків війни. Вона передбачає системний підхід до захисту людського капіталу, культурної спадщини і психологічного здоров'я населення.

4. Складова частина сталого розвитку. Визначає напрями використання моделі для економічного, культурного та екологічного відновлення. Вона передбачає інтеграцію інноваційних технологій у локальні та національні стратегії розвитку, створення цифрових платформ для освіти, охорони здоров'я, культури та креативних індустрій.

5. Інтеграційна складова частина. Забезпечує взаємодію між усіма компонентами моделі, синхронізацію дій технологічних систем і гуманістичних стратегій, адаптацію міжнародного досвіду до українських умов. Цей складник забезпечує цілісність моделі та її ефективність у реалізації повоєнного відновлення [3, с. 67–76].

Таким чином, модель взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму є комплексною системою, де кожна складова частина доповнює іншу, забезпечуючи не лише технологічну ефективність, але й соціальну справедливість, культурне відродження та стійкий розвиток України в умовах післявоєнної трансформації. Вона створює нову філософську

парадигму, що поєднує інноваційні технології і гуманістичні цінності, спрямовані на відновлення суспільства й формування безпечного та прогресивного цифрового середовища. Інтегрована модель взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму для забезпечення гуманітарної безпеки та сталого розвитку України будується на принципі синергії технологій та гуманістичних цінностей, де жодна складова частина не існує ізольовано, а всі функціонують як взаємопов'язана система.

Гуманістична складова частина виступає етичною рамкою моделі, визначає цілі, цінності та пріоритети розвитку: соціальну справедливість, культуру, освіту, психологічне здоров'я населення. Вона задає напрями для технологічної інтеграції, забезпечуючи використання ШІ задля інтересів людини та суспільства. Технологічна складова частина реалізує функції моделі через алгоритмічні системи, великі дані, цифрові платформи, прогнозування та моніторинг. Вона адаптується до гуманістичних принципів, що визначають, які процеси слід автоматизувати, а які потребують безпосередньої участі людей. Складова частина гуманітарної безпеки інтегрує гуманістичні та технологічні елементи для захисту населення, відновлення довіри та соціальної стабільності. Складова частина сталого розвитку підключає модель до економічних, культурних і екологічних процесів, використовуючи аналітику ШІ для оптимізації ресурсів, планування інноваційних стратегій і відновлення критично важливих сфер життя. Інтеграційна складова частина є серцем моделі, яка забезпечує взаємозв'язок усіх компонентів. Через інтеграційну платформу модель координує діяльність технологій і гуманістичних стратегій, адаптує міжнародний досвід до національного контексту та забезпечує динамічну взаємодію між усіма складовими частинами [5, с. 238–248]. У результаті інтеграція виглядає як циклічна та взаємопідтримувальна система: гуманістична складова частина задає цінності → технологічна складова частина реалізує їх через ШІ → гуманітарна безпека контролює відповідність → стійкий розвиток оптимізує ресурси та плани → інтеграційна складова частина забезпечує постійний зворотний зв'язок та адаптацію системи. Такий підхід дає змогу створити цілісну інтегровану модель, де технології працюють на людину, а гуманістичні цінності підсилюють ефективність і безпеку технологічних рішень. Це не лише інноваційний інструмент повного відновлення України, але й новий формат цифрового гуманізму, що об'єднує науку, технології та соціальні цінності для комплексного розвитку суспільства.

2. Модель цифрового гуманізму як основа етичного та соціально відповідального застосування штучного інтелекту.

Модель цифрового гуманізму як основа етичного та соціально відповідального застосування штучного інтелекту виступає фундаментальним концептуальним інструментом у сучасній цифровій епосі, де технології та гуманістичні цінності мають бути інтегровані у єдину систему. Ця модель розглядається як синтез етичних принципів, соціальної відповідальності та алгоритмічних технологій, що дає змогу забезпечити ефективне використання ШІ у різних сферах суспільного життя, не порушуючи при цьому гуманістичні орієнтири. З філософської точки зору, модель цифрового гуманізму базується на ідеї про те, що технологічний прогрес не може бути метою сам по собі, а повинен служити розвитку людини, підтримці її цінностей і прав. Соціальний аналіз підкреслює, що без такої інтеграції автоматизація ризикує стати інструментом крихкості та соціальної нерівності, а не прогресу.

Концептуально модель передбачає три взаємопов'язані рівні дії:

– етичний рівень, який визначає принципи справедливості, прозорості, відповідальності та захисту прав людини, закладаючи рамки для соціально прийнятного застосування ШІ;

– соціальний рівень, що забезпечує адаптацію технологій до потреб громадян, підтримку культурної ідентичності, освіти та психологічної стабільності, а також формування довіри між людьми і технологіями;

– технологічний рівень, де цифрові інструменти ШІ реалізують практичні функції: аналітику великих даних, прогнозування соціальних процесів, оптимізацію ресурсів та інноваційні платформи для освіти, культури і креативних індустрій.

Інтеграція цих рівнів у рамках моделі створює динамічну систему зворотного зв'язку, де технології підпорядковуються гуманістичним пріоритетам, а гуманістичні цінності знаходять реалізацію через інноваційні цифрові платформи [3].

Це дає змогу не лише забезпечити етичне використання ШІ, але й сформувати нові соціальні практики, де технології стають інструментом підтримки сталого розвитку, гуманітарної безпеки та культурного відродження. З точки зору соціально-філософського аналізу, така модель дає можливість переосмислити роль людини у цифровому суспільстві, де ШІ виступає не заміном людського інтелекту, а партнером, що підсилює здатність людини ухвалювати етичні та ефективні рішення. Вона відкриває простір для цифрового гуманізму як платформи інтегрованого розвитку, поєднуючи технологічний потенціал з етичними, соціальними та культурними орієнтирами, що особливо важливо для відновлення та трансформації суспільства у післявоєнний період. Дослідження моделі цифрового гуманізму як основи етичного та соціально відповідального застосування штучного інтелекту є надзвичайно актуальним у контексті сучасної України, яка перебуває у стані повоєнного відновлення. Повоєнний період вимагає системних рішень, що поєднують технологічний потенціал і гуманістичні цінності, забезпечують соціальну стабільність, культурне відродження та ефективне використання ресурсів [7].

Новизна дослідження полягає у розробленні інтегрованої моделі, яка об'єднує три ключові компоненти:

– етичний аспект цифрового гуманізму, що визначає рамки відповідального застосування ШІ;

– соціально-орієнтовану функцію, що адаптує технології до потреб громадян і суспільства;

– технологічну платформу, яка забезпечує практичну реалізацію інноваційних рішень у повоєнному розвитку.

Інноваційним елементом моделі є синтез технологічних інструментів ШІ і гуманістичних принципів, що дає змогу забезпечити етичність, безпеку та сталий розвиток одночасно. Дослідження пропонує нову філософсько-цифрову парадигму, де ШІ виступає партнером людини у прийнятті рішень, а цифровий гуманізм слугує етичним і соціальним фундаментом для відновлення та розвитку суспільства. Таким чином, робота не лише розкриває механізми інтеграції технологій і гуманістичних цінностей, але й формує стратегію їх практичного застосування, що є критично важливим для побудови безпечного, стабільного та інноваційного післявоєнного середовища в Україні.

3. Механізми інтеграції моделі ШІ та цифрового гуманізму для сталого розвитку соціальної, культурної та економічної сфер.

Механізми інтеграції моделі штучного інтелекту та цифрового гуманізму для сталого розвитку соціальної, культурної та економічної сфер є ключовим аспектом трансформації сучасного суспільства в умовах цифровізації та післявоєнного відновлення. Концептуально такі механізми визначають, яким чином технологічні інструменти ШІ можуть бути гармонійно поєднані з гуманістичними цінностями, забезпечуючи соціальну справедливість, культурне відродження та економічну стабільність. З точки зору соціально-філософського

аналізу, інтеграція базується на трьох взаємопов'язаних рівнях. По-перше, етичному, де цифровий гуманізм задає рамки застосування ШІ, гарантує відповідальність, прозорість і захист прав людини, створюючи основу для прийняття рішень, які враховують соціальні та культурні пріоритети. По-друге, соціальному, що передбачає адаптацію технологій до потреб громадян, сприяє розвитку освіти, підтримці культурної ідентичності та формуванню довіри до цифрових платформ. По-третє, економічному, де ШІ оптимізує ресурси, прогнозує економічні процеси, створює цифрові платформи для розвитку інноваційних індустрій та креативного сектору, забезпечуючи сталий економічний розвиток [8]. Механізми інтеграції проявляються через синергію технологій і гуманістичних стратегій, яка включає цифрове моделювання соціальних процесів, що дає змогу прогнозувати потреби населення та визначати пріоритети соціальних та культурних програм; адаптивні освітні та культурні платформи, які інтегрують ШІ у навчальні, освітні та креативні процеси. Соціально-філософський аналіз підкреслює, що успішна інтеграція ШІ та цифрового гуманізму є не лише технічним процесом. Вона трансформує суспільство, змінює взаємодію людей з технологіями та створює нову парадигму розвитку, де технології слугують людині, а гуманістичні цінності формують рамку для цифрової трансформації. Такий підхід забезпечує не лише ефективність і продуктивність, але й соціальну стійкість, культурну ідентичність та економічну стабільність, що є критично важливим для відновлення та розвитку України в післявоєнний період.

Механізми інтеграції моделі ШІ та цифрового гуманізму для сталого розвитку соціальної, культурної та економічної сфер формують цілісну систему, яка поєднує технологічний потенціал штучного інтелекту з гуманістичними цінностями цифрової епохи. Інтеграція відбувається через взаємодію кількох рівнів, що разом забезпечують ефективність, етичність та соціальну відповідальність застосування технологій [9]. На етичному рівні цифровий гуманізм визначає основні принципи застосування ШІ, серед яких слід назвати прозорість алгоритмів, відповідальність за рішення, захист прав людини та орієнтацію на соціальні цінності. Саме цей рівень виступає фундаментом, на якому базуються всі інші механізми, гарантуючи, що технологічні інновації не суперечать гуманістичним пріоритетам, а служать розвитку людини та суспільства. Соціальний рівень інтеграції забезпечує адаптацію технологій до реальних потреб громадян і суспільства загалом. Він включає впровадження адаптивних освітніх платформ, цифрових культурних ініціатив, систем комунікації та зворотного зв'язку між людьми й технологіями. Завдяки цьому ШІ стає партнером людини, підтримуючи соціальну згуртованість, розвиток культурної ідентичності та формування довіри до цифрових інструментів [10]. На економічному рівні механізми інтеграції передбачають використання ШІ для оптимізації ресурсів, прогнозування економічних процесів, підтримки інноваційних та креативних індустрій. Тут технології виконують практичну функцію підвищення ефективності, забезпечуючи сталий розвиток економіки та інфраструктури. Водночас етичні та соціальні критерії забезпечують, щоб економічна ефективність не досягалася за рахунок зниження соціальних стандартів або культурних цінностей. Інтеграційна складова частини моделі виступає механізмом координації всіх рівнів. Вона забезпечує постійний зворотний зв'язок, синхронізує діяльність технологічних систем і гуманістичних стратегій та адаптує міжнародний досвід до українського контексту. Завдяки цьому формується динамічна, гнучка й адаптивна система, де зміни в одному рівні миттєво коригують роботу інших, забезпечуючи гармонійну взаємодію ШІ та гуманістичних цінностей.

В результаті інтегрована модель забезпечує сталий розвиток соціальної, культурної та економічної сфер, поєднуючи ефективність технологій із соціально-гуманістичними

пріоритетами. Вона створює нову парадигму цифрового гуманізму, де технології не заміняють людину, а підсилюють її здатність приймати етичні, відповідальні та стратегічно обґрунтовані рішення. Такий підхід особливо важливий у післявоєнний період України, оскільки дає змогу одночасно вирішувати проблеми гуманітарної безпеки, економічного відновлення та культурного відродження, формуючи стійке та інноваційне цифрове суспільство [10].

Висновок. Інтегрована модель взаємодії штучного інтелекту та цифрового гуманізму демонструє, що поєднання технологічного потенціалу ШІ з гуманістичними цінностями створює нову парадигму післявоєнного розвитку України. Модель забезпечує етичне та соціально відповідальне застосування технологій, гармонізує технологічну ефективність із соціально-культурними потребами та формує сталий розвиток соціальної, культурної та економічної сфер. Модель відображає синергію цифрового гуманізму та алгоритмічних систем: вона стимулює соціальну згуртованість, підтримує культурну ідентичність, сприяє розвитку освіти та креативних індустрій, а також оптимізує ресурси та прогнозує економічні процеси. Інтеграційна складова частина забезпечує динамічний зворотний зв'язок, що дає змогу постійно адаптувати технології до змін соціального та культурного середовища. Модель підтверджує, що цифрові технології не можуть існувати ізольовано від гуманістичних принципів: їх ефективне впровадження можливе лише за умови, що гуманістичні цінності стають рамкою для всіх рішень ШІ, а технології виступають інструментом підтримки людини, а не заміщення її.

Зібрали такі практичні рекомендації:

- впровадити алгоритмічні системи прогнозування, моніторингу та управління ресурсами в соціальній, культурній та економічній сферах під контролем етичних стандартів цифрового гуманізму;
- створити освітні, культурні та соціальні онлайн-платформи, які поєднують ШІ з навчанням, культурними практиками та психологічною підтримкою громадян;
- розробити національні стандарти й регламенти щодо етичного використання ШІ з огляду на права людини, культурні цінності та соціальні потреби населення;
- забезпечити взаємодію державних органів, освітніх установ, наукових центрів та креативних індустрій для ефективного впровадження інтегрованої моделі;
- проаналізувати та адаптувати передові практики інтеграції ШІ та гуманістичних підходів у повоєнне відновлення країн ЄС та інших держав з огляду на специфіку українського контексту;
- впровадити системи зворотного зв'язку та адаптивного управління для коригування процесів у соціальній, культурній та економічній сферах відповідно до змін у суспільстві та технологіях.

Таким чином, впровадження інтегрованої моделі ШІ та цифрового гуманізму дає змогу поєднати технологічну інноваційність із соціально-гуманістичною відповідальністю, створюючи умови для сталого розвитку, гуманітарної безпеки та культурного відродження України у післявоєнний період.

Список використаної літератури

1. Воронкова В., Череп А., Нікітенко В., Череп О. Штучний інтелект та його атрибути: умови поліпшення функціональності та взаємодії з користувачами. *Actual problems of education and science in the conditions of war* : collective monograph / compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks California : GS Publishing Services, 2023. P. 39–55. DOI: 10.51587/9798-9866-95969-2023-06.

2. Горбуля М., Воронкова В. Філософія ризику та антикрихкості фінансово-економічних систем як нова форма мислення у добу турбулентності (на основі праць Нассіма Талеба). *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2025. № 56. С. 32–40. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v056.2025.6>.
3. Nikitenko V., Voronkova V., Kyvliuk O., Oleksenko R., Suhenko V. Philosophical reflection on artificial intelligence and its impact on the development of society, human, and education. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers*. Zaporizhzhia : Publishing house “Helvetica”, 2024. № 19 (96). P. 67–76. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-19-96-07>.
4. Нікітенко В., Воронкова В., Тупахіна О., Сорокіна О. Європейські практики цифрового гуманізму у контексті глобальних викликів. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers* / ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishinghouse “Helvetica”, 2024. № 18 (95). С. 52–64. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-18-95-06>.
5. Nikitenko V., Voronkova V., Oleksenko R., Kyvliuk O., Klochek L., Koliada N., Abramov O., Drachuk M. Developing the Concept of Digital Humanism as Human Interaction with Artificial Intelligence. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*. 2025. № 23 (1). P. 238–248. DOI: https://www.pjlss.edu.pk/pdf_files/2025_1/161-170.pdf.
6. Hakimi M., Zarinkhail S., Sahnosh F.A. Artificial Intelligence and Legal Reform in Developing Countries: Advancing Ethical, Rights-Based, and Accountable Digital Governance. *Jurnal Ilmiah Telsinas Elektro, Sipil dan Teknik Informatika*. 2025. № 8 (2). P. 127–144. DOI: 10.38043/telsinas.v8i2.6934.
7. Manifesto for Cyber Humanities: Paradigms, Ethics, and Prospects. DOI: 10.48550/arXiv.2508.02760.
8. Pizzi M., Romanoff M., Engelhardt T. AI for humanitarian action: Human rights and ethics. *International Review of the Red Cross*. 2021. № 102 (913). P. 145–180. DOI: 10.1017/S1816383121000011.
9. Völker W. Model of ethical analysis of digital technologies: towards true digital humanism. *AI & Society*. 2025. № 40. P. 5743–5754. DOI: 10.1007/s00146-025-02330-w.
10. Adorni G., Bellini E. Towards a manifesto for cyber humanities: Paradigms, ethics, and prospects. 2025. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2508.02760>.